

Black-out !

Zelfredzaamheid & verwachtingen van burgers bij een
(langdurige) stroomonderbreking

Evelien De Pauw
31/05/2022

vives
hogeschool

1. Wat is zelfredzaamheid?
2. Studie van zelfredzaamheid
3. Hoe zelfredzaam is de burger?
4. Wat verwacht de burger?
5. Lessen trekken

1. Wat is zelfredzaamheid?

Definiëren van het concept (1)

Self-efficacy of zelfredzaamheid is de notie dat 'een individu verwacht dat hij in staat is adequaat om te kunnen gaan met risico's' (Bandura 2000)

'Het vermogen van burgers om zichzelf te helpen in voorbereiding op, tijdens en na een crisis, waar nodig en mogelijk gefaciliteerd door de overheid' (WODC, 2021)

Burgers kunnen op **drie manieren** zelfredzaam zijn:

1. door crisissituaties te voorkomen;
2. door tijdens crisissituaties zichzelf te helpen;
3. door de consequenties van een crisissituatie voor zichzelf te beperken

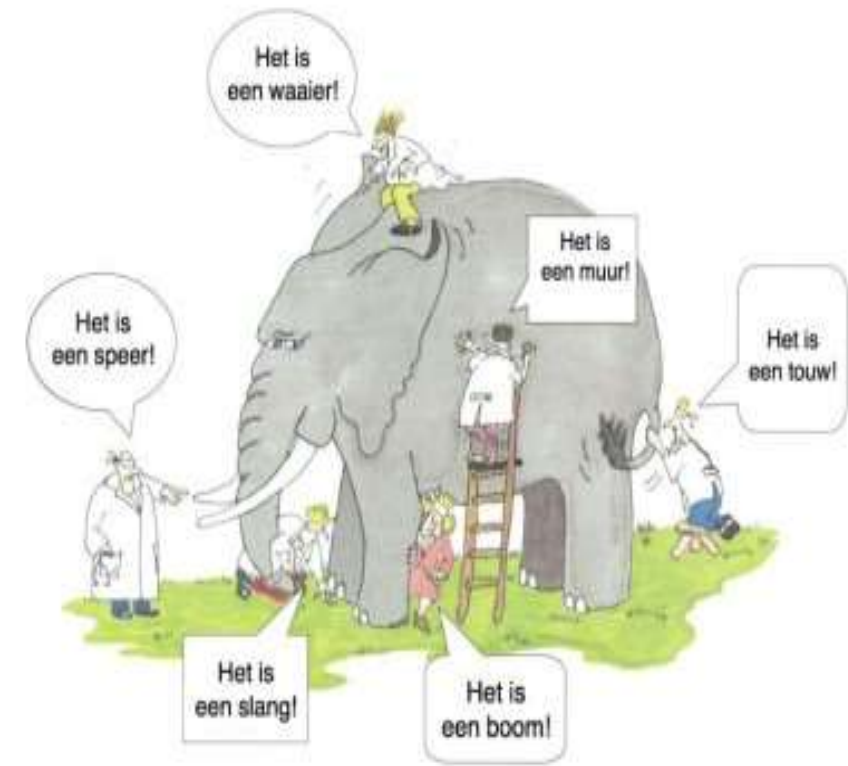

Definiëren van het concept (2)

- **Samenhang met percepties**

De mate waarin iemand zelfredzaam is in de voorbereiding op een incident hangt volgens Terpstra (2010) af van drie indicatoren:

- de perceptie van het risico en het incident;
- de perceptie van de eigen verantwoordelijkheid;
- de perceptie van de mogelijke voorbereidingsmaatregelen.

Blinde mensen onderzoeken een olifant

Afhankelijk van type crisis

(WODC, 2021)

De zelfredzaamheid is **groter**

- bij rampen of crises waarop men zich kan voorbereiden (bv. verstoring van voedselvoorziening)
- waar er niet op een professionele hulpverlener kan worden gewacht (bv. EHBO) en/of die in principe geen acuut karakter hebben (bv. black-out)

De zelfredzaamheid is **kleiner**

- bij rampen waar het handelingsperspectief onduidelijk is (bv. incidenten met kernenergie)
- en/of die een grote schaal hebben (bv. luchtvaartincidenten, instorten van grote gebouwen of constructies)

2. Studie van zelfredzaamheid

Casestudy black-out

Vives Hogeschool & UGent
2014 – 2016 – 2018

Aanleiding & Onderzoeksvragen

Aanleiding

Afschakelplan ON/OFF (2014)

Mogelijk risico is gaan liggen (2016)

Black-out van +/- 8u in Gent (2018)

Onderzoeksvragen

- In welke mate zijn burgers voorbereid op een mogelijke black-out?
- In welke mate neemt men initiatief?
- Wat verwacht men van de overheid?

Spot on! Zelfredzaamheid en verwachtingen van burgers bij een black-out

Evelien De Pauw, Arne Dormaels & Marleen Easton

Tijdschrift voor veiligheid, 2015

2014
473 respondenten

2016
764 respondenten

2018
452 respondenten

Gent zonder stroom. De beleving van de burger in kaart gebracht.

Evelien De Pauw & Marleen Easton

Be Prepared - 2018

3. Hoe zelfredzaam is de burger?

Vorbereiding

- Risiko-inschatting
 - Geen dreigend risico, minder voorbereid (WODC, 2021, Helsloot & Van 't padje, 2010)
 - Afhankelijk van percepties

	2016	2018
Onbestaande/klein	82,7%	44,7%
Waarschijnlijk	14%	39,2%
(Heel) groot	3,2%	16,1%

Tabel 1: De kans dat ik slachtoffer word van een langdurige stroomonderbreking

Vorbereiding

Etenswaren die koud gegeten kunnen worden (brood, conserven, fruit, enz.)

...1-2 dagen	...3-4 dagen	...5-6 dagen	...meer dan 6 dagen
25,5 (119)	41,8 (195)	15,8 (74)	16,9 (79)

Drank (mineraal water, sappen, enz.)

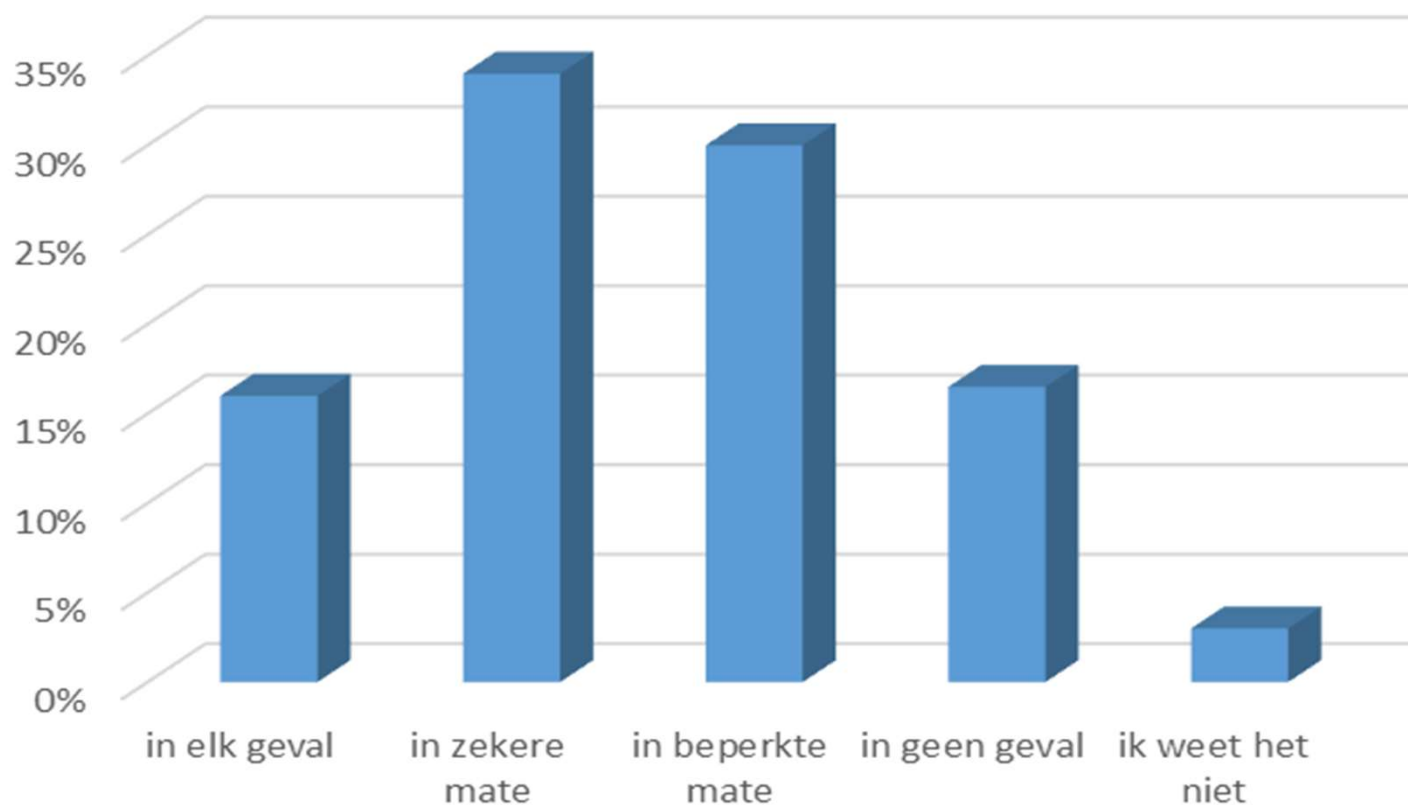
...1-2 dagen	...3-4 dagen	...5-6 dagen	... meer dan 6 dagen
5,6 (26)	15,2 (71)	25,3 (118)	53,9 (251)

Belangrijke geneesmiddelen (indien nodig)

...1-2 dagen	...3-4 dagen	...5-6 dagen	... meer dan 6 dagen
6,5 (23)	8,2 (29)	7,1 (25)	78,2 (276)

Tabel 2: Ik heb volgende voorzieningen in huis (De Pauw, Domaels, Easton, 2015)

Vorbereiding

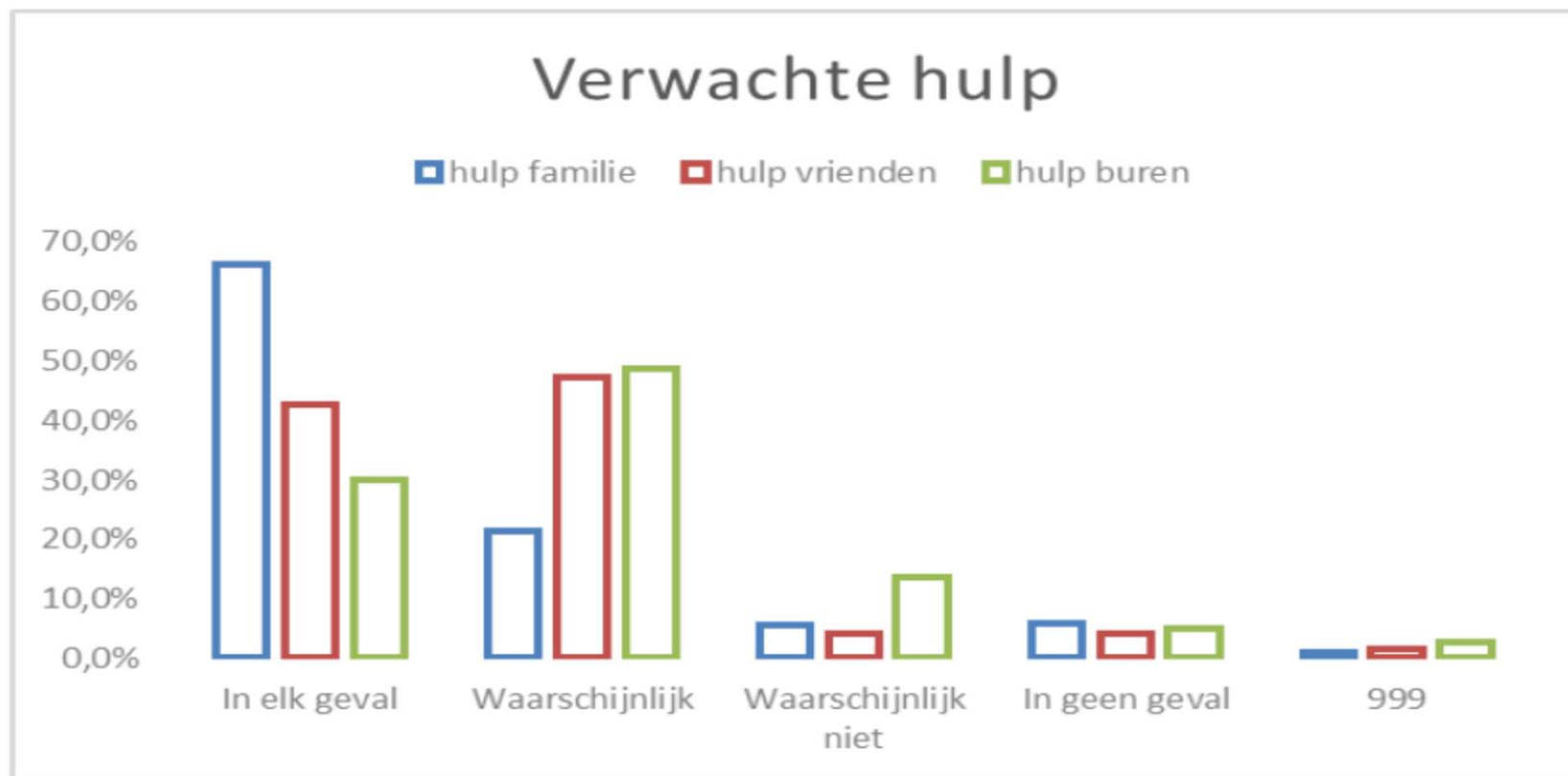
Tabel 3: Ik kon mezelf beredderen tijdens de stroomonderbreking op 14 september 2017 (De Pauw & Easton, 2018)

Een beroep doen op...

	2014	2016	2018
Familie	65,4%	67%	65,6%
Vrienden	47,2%	51%	42,3%
Buren	47,2%	38%	30,6%

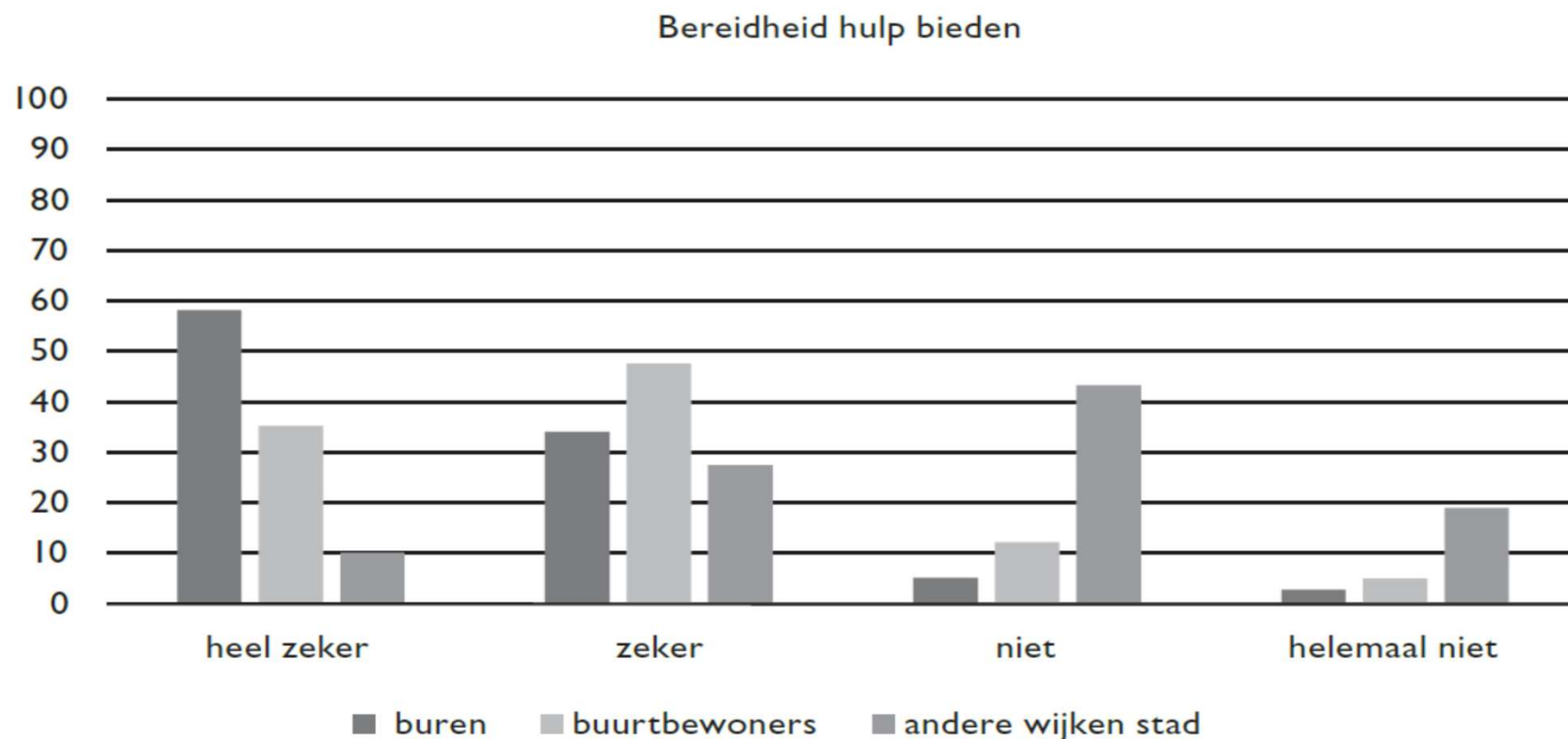
*Tabel 4: Ik verwacht **in alle geval** een beroep te kunnen doen op?*

Een beroep doen op...

Tabel 5: Ik verwacht beroep te kunnen doen op? (2018)

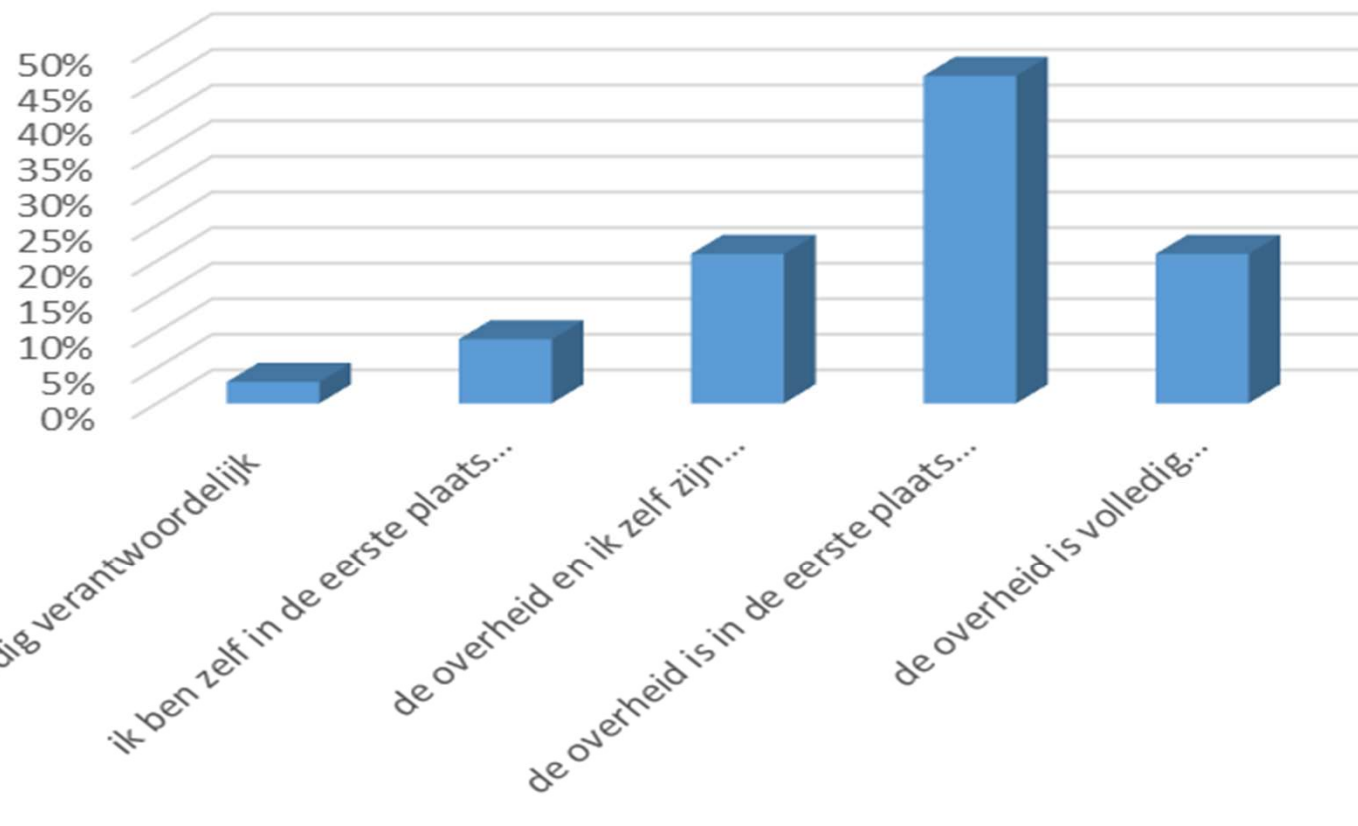
Bereidheid hulp te bieden

Tabel 6: Ik ben bereid hulp te bieden aan... (De Pauw, Dormaels & Easton, 2015)

4. Verwachtingen burger?

Wie is verantwoordelijk?

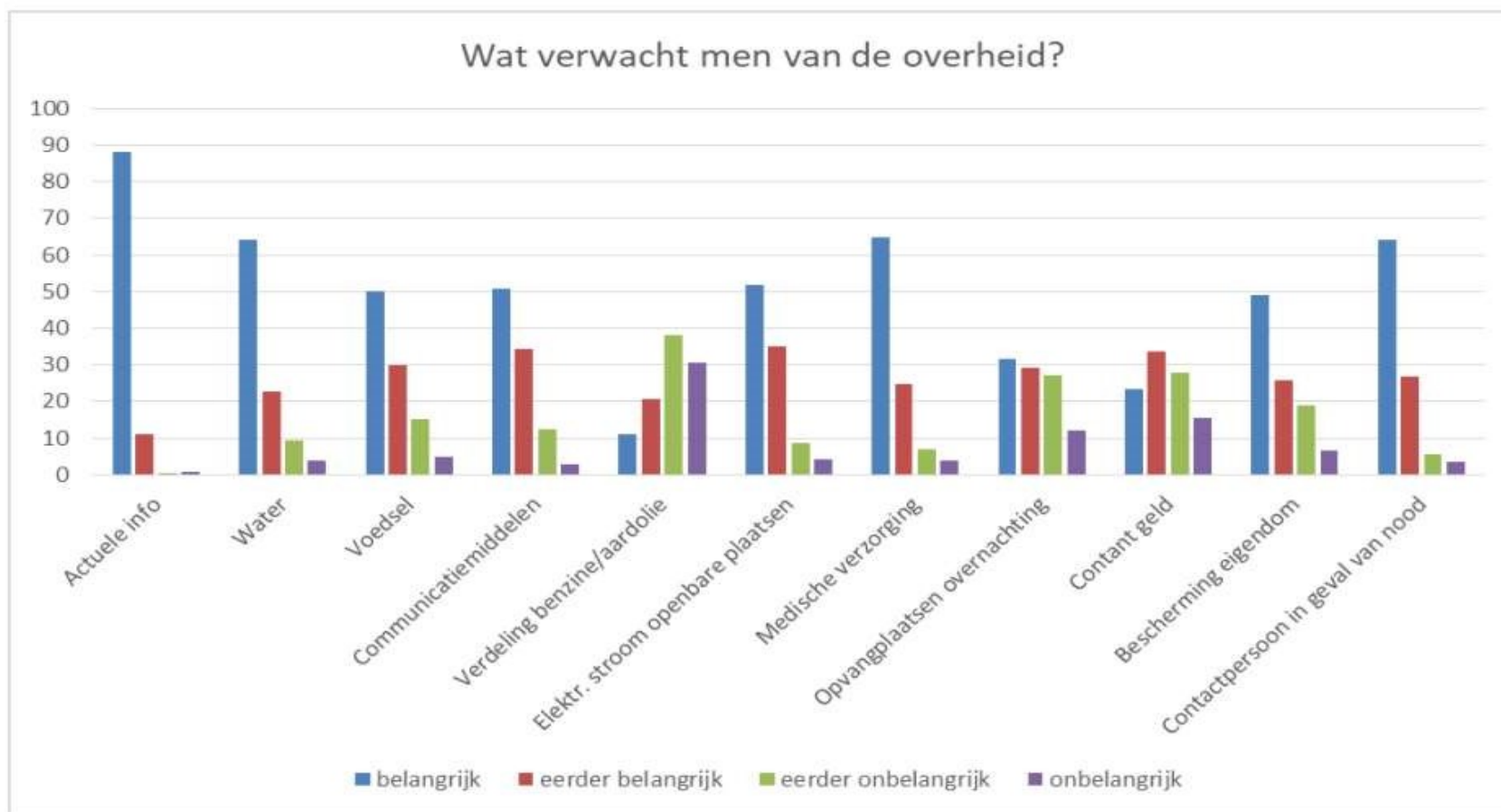

Resultaten **2018**
Gelijklopend met
2016

Tabel 7 : Wie is verantwoordelijk om te voorkomen dat we slachtoffer worden van een stroomonderbreking? (De Pauw & Easton, 2018)

Verwachtingen overheid

Resultaten 2018
Gelijklopend met 2014 en 2016

*Tabel 8:
Wat verwacht je
van de overheid?*

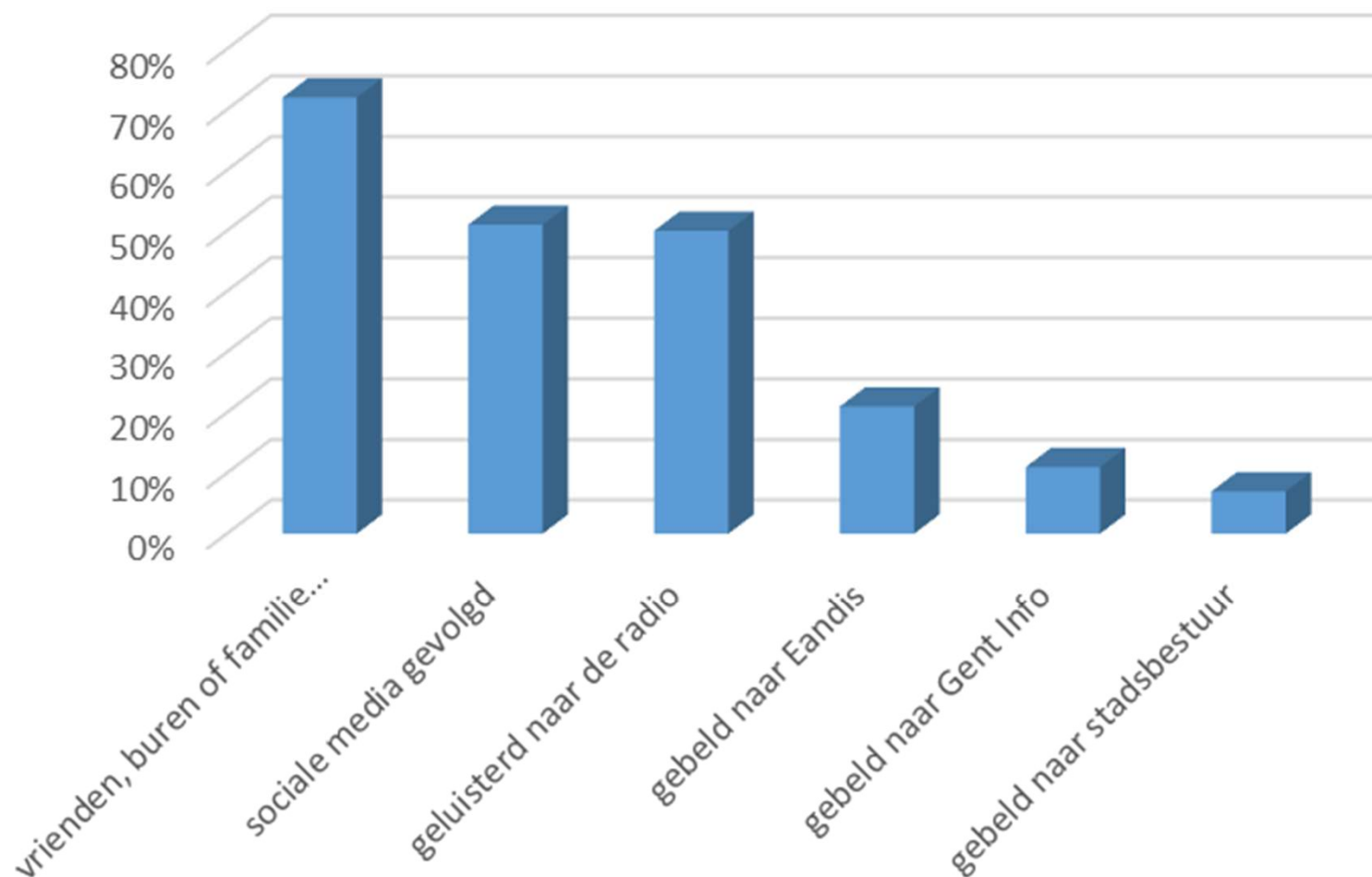
Verwachtingen overheid

Welke maatregelen dient de overheid te voorzien?
Waar hecht de burger veel belang aan?

	2014	2016	2018
Actuele informatie	80,3%	90,5%	88%
Verdeling water	73%	75,7%	64%
Medische hulp	/	70,4%	64,8%
Contactpersoon in geval van nood	60,7%	70%	64,2%

Tabel 9: vergelijking verwachtingen overheid

Waar zoekt men de info?

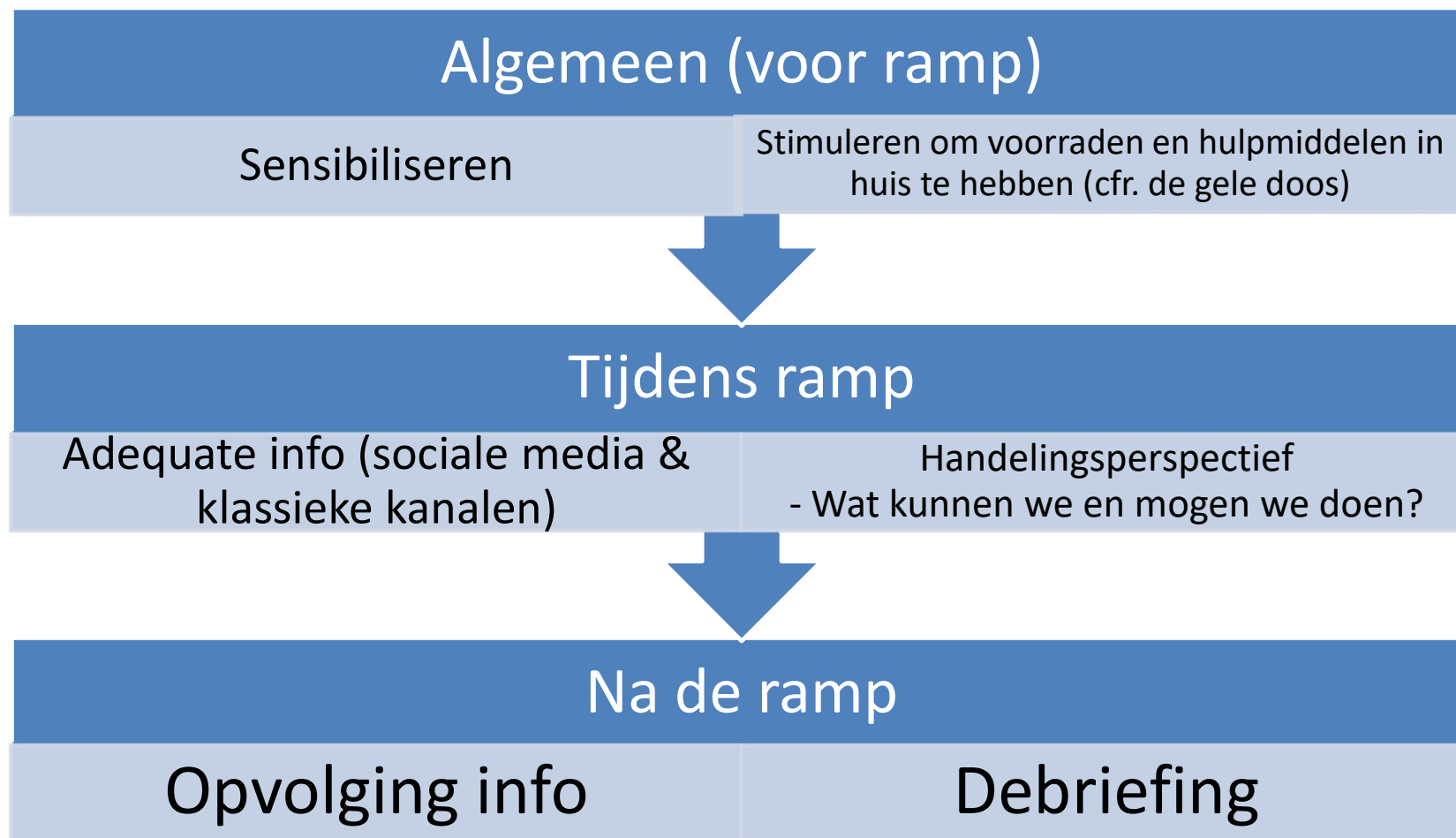
*Tabel 10:
Informatiekanalen die men
benutte op 14 september
2017 (De Pauw & Easton,
2018)*

5. Lessen trekken

Zelfredzaam?

- Burgers bereiden zich niet voor op rampen
 - Moeilijkheden om risico's in te schatten
 - Wel voorbereid op vorige rampen
- Kunnen zichzelf beredderen
 - Doen beroep op 'eigen netwerk'
 - Type ramp bepaalt zelfredzaamheid (cfr. Overstromingen Wallonië)
 - Aandacht hebben voor 'kwetsbaren'

Taak overheid - INFORMEREN

Taak overheid – FACILITEREN/helpen

- Eigen netwerken + spontane hulp faciliteren
- Materiaal aanbieden

The background of the slide is a textured, light brown surface resembling recycled paper. Scattered across this background are several white line-art icons of lightbulbs. Some lightbulbs have short lines radiating from them, indicating they are lit. The lightbulbs are of various sizes and are positioned at different angles.

Vragen?

Dank